

IT-THEDDIDA TAL-POLITIKA KUMMERĊJALI TA' TRUMP

EDWARD SCICLUNA /Ministru għall-Finanzi

Il-politika tal-President Amerikan Donald Trump issa draha kulhadd: America first, l-Amerika l-ewwel, għajta popolista li mad-daqqa t'għajn jaqbel magħha kulhadd. Kulhadd ikun jixtieq li pajjiżu jkun l-ewwel. M'hemm xejn hażin f'dan. Imma meta mbagħad din l-għajta għebbidha u għal dan il-għan tasal biex tuża metodi ta' protezzjoni anke kummerċjali, allura trid tuża kawtela. Trid taħdem b'moħħok aktar milli taħdem b'qalbek.

L-aħħar eżempju ta' tiġbid li rreferejt għalih aktar 'l fuq nistgħu neħduh mid-deċiżjoni tal-President Amerikan li jagħmel tariffa, taxa, fuq l-importazzjoni tal-azzar. L-Amerika tipproduċi u tesporta l-azzar. L-istess tagħmel l-Ewropa u l-istess tagħmel iċ-Ċina u allura huma kompetituri ta' xulxin.

Huwa ferm faċli li tagħmel bħalma għamel Trump u tiffirma proposta biex tagħmel tariffi fuq l-importazzjoni ta' prodott partikolari, f'dan il-każ l-azzar, biex b'hekk il-prodott tiegħek f'pajjiżek ikollu vantaġġ fuq l-azzar importat li ovvjament ikun ogħla fil-prezz b'riżultat tat-tariffa imposta.

L-iskop ta' Trump kien wieħed ovvju, dak li jnaqqas l-importazzjoni tal-azzar miċ-Ċina u mill-Ewropa.

Pajjiżi żgħar u sotto żvilupp kienu, u għadhom, jithallew jagħmlu dan bl-argument ikun bilgħan li jiżviluppaw l-industrija tagħhom u għal ċertu żmien jagħtu forma ta' protezzjoni lill-prodott partikolari tagħhom.

Pajjiżna għamilniha bejn is-Snin Sebghin u s-Snin Disghin. Kienu ddaħħlu ċerti tariffi (*levies*) fuq l-importazzjoni bilgħan li dawki li kienu qegħdin jingħallmu jipproduċu, kien x'kien il-prodott, jingħataw ċertu nifs għax l-importazzjoni tal-prodotti simili għal tagħhom imma bi prezzijiet orħos kienet żgur taqtagħhom nifishom.

Żgur li l-industrija tagħna ma kinux se jkun kapaci jikkompetu mal-prezz tal-prodott impurtat.

Madankollu l-iskop kien biex fi żmien ngħidu ħamsa, għaxar snin, l-industrija konċernata tkun ingħatat

Il-politika tal-President Amerikan Donald Trump issa draha kulhadd: America first, l-Amerika l-ewwel

ċans tieqaf fuq saqajha u tiwassal f'sitwazzjoni li ma tiddejjax tikkompeti. Ikun għalhekk li f'dawn il-każi jithallew jiddaħħlu t-tariffi għal perjodu speċifikat.

Pajjiżna kien beda jneħhi minn dawn it-tariffi ta' protezzjoni ftit qabel ingħaqadna mal-Unjoni Ewropea u allura ried jikkompeti mingħajr l-ispalla ta' dawn it-tariffi protettivi.

Niġi lura għad-deċiżjoni ta' Trump fejn jirrigwarda l-azzar. X'se jiġri b'riżultat ta' din id-deċiżjoni? Li se jiġri żgur huwa li pajjiżi oħrajn, speċjalment dawki tal-Unjoni Ewropea, se jirrispondu, se jirritalljaw.

Se jimponu tariffi fuq prodotti sensitivi Amerikani u li politikament jweggħu lill-Amerika, bħalma huma l-jeans LEVIS, il-muturi Harley Davidson, il-whiskey Bourbon u oħrajn, bir-riżultat ikun li tibda 'gwer-*ra*', wieħed jgħolli t-tariffi u l-ieħor jagħmel bħalu.

Finalment dan ma jkun ta' gwadan għal hadd.

SPEĊJALIZZAZZJONI

Prova ta' dan nagħti eżempju sempliċi. Kull bniedem, kull familja, jista' jkollha l-hiliet li kapaci jagħmlu kollox. Jekk għandhom gnien jistgħu jkun kapaci jkabbri l-hxejjex. Jekk kapaci jbaġdu u jiżbgħu jkun jistgħu jagħmluha ta' kaħala u bajjada. Jekk kapaci jhejtu allura jixtru d-drapp u jagħmlu l-ilbiesi huma.

X'aktarx li int, li qed taqra, qed tgħid: imma la jkun kapaci jagħmlu kollox, x'hemm hażin li jagħmlu kollox huma? L-ekonomija

tgħallimna li anke jekk int kapaci tagħmel kollox aħjar minn haddieħor, huwa importanti u ta' benefiċċju għalik, li tiffoka fuq tnejn, tliet affarijiet, tagħmel ħafna minnhom, tinnegozjahom u fl-aħħar issib li tkun ġejt aħjar milli kont qabel.

Huwa fl-interess ta' kulhadd li tkun kumbattuta l-isfida perikoluza li qiegħed iqajjem il-President Amerikan. Huwa ttamat, u hekk mistenni jiġri, li d-dinja kollha titkellem kontra dak propost minn Trump u tikkundannah. Sempliment għax dak li jrid il-President Amerikan mhux se jwassal għall-gid.

Ikun hemm it-tqassim tax-xogħol. Ikun hemm l-ispeċjalizzazzjoni. Tiffoka fuq dak li tkun tispeċjalizza fih u l-kumpliment tgħaddih lil haddieħor, li jkun jispeċjalizza fuq dak l-oġġett partikolari. Din l-ispeċjalizzazzjoni, dan it-tqassim ta' xogħol, wasslu biex ikun hemm tkabbir fl-ekonomija dinjija. B'riżultat ta' dan it-tkabbir għolla l-livell tal-għixien.

Il-prinċipju tal-ispeċjalizzazzjoni u tat-tqassim tax-xogħol ma japplikax biss fuq bażi ta' individwu, imma anke fuq bażi ta' pajjiż. Kien hemm żmien meta i-Ċina bdiet tipprova tagħmel kollox hi. Imma i-Ċina rrealizzat li ma tistax timxi b'dan il-mod għax ir-

riżultat ikun li jirnexxilek tasal biss sa ċertu livell ta' żvilupp. Iċ-Ċina rrealizzat li jekk riedet tikber, kif filfatt qiegħda tikber, kienet tista' tasal għal dan billi tiffoka u tispeċjalizza fuq setturi partikolari. Irnexxiet fl-esportazzjoni billi daħlet, iffukat fuq il-hwejjeġ, u fuq affarijiet elettronici. Iċ-Ċina għadha ma daħlitx fis-settur tal-karozzi u fil-marittimu. Għad trid tasal biex tispeċjalizza fihom u tibda tesporta.

Huwa fl-interess dinji li jkun hemm l-esportazzjoni u l-importazzjoni u li ma jkunx hemm attentati biex tkun protetta l-importazzjoni. Bi protezzjoni bħal din tkun qiegħed tistieden reazzjoni, u jkun b'riżultat t'hekk li jib-dew il-gwerer fil-kummerċ.

WORLD TRADE ORGANIZATION

Filfatt kien għalhekk li twaqqfet l-organizzazzjoni tal-kummerċ globali, World Trade Organization (WTO), organizzazzjoni li żżomm il-ftehimat li jkun saru. Ftehimat li sakemm jintlaħqu jkun saru ħafna u ħafna laqgħat ta' diskussjonijiet. Idumu s-snin sakemm wieħed inizzel it-tariffi li jkun għamel fuq haddieħor. La darba jkun intlaħaq ftehim ikun irid jiġi rispettati u f'każ li xi pajjiż iħoss li jkun inkiser xi ftehim allura jirrikorri għand qorti fi hdan id-WTO.

Jidher li l-President Trump ma jimpurtax minn dan kollu u se jimponi t-tariffi fuq l-importazzjoni tal-azzar. Għalhekk huwa mistenni li i-Ċina u l-Ewropa

jirreaġixxu u tinbeda "gwer-*ra*" fil-qasam tal-kummerċ.

Min jaqra l-istorja ekonomika dinjija jaf li din hija sitwazzjoni li sfortunatament id-dinja diġà għaddiet minha fis-Snin Tletin. Dakin-har kien ġara dak li qisu se jiġri illum. Wieħed jittama li Trump ma jkomplix għaddej bil-pjan tiegħu u li meta jirrealizza li verament jista' jkun hemm l-għawg, allura jirrevedi dak li għandu f'moħħu. Il-President Amerikan ilu jingħata parir biex ma jkomplix għaddej, imma s'issa jidher li ma jridx jagħti widen, tant li l-akbar konsulent tiegħu fil-qasam tal-kummerċ, Gary Cohn, irriżenja meta ra li Trump qiegħed iwebbes rasu.

Kulhadd jaf li politika bħal dak li jrid jimxi biha l-President Amerikan kienet wasslet biex fis-Snin Tletin id-dinja nħakmet minn riċessjoni kbira li fl-istorja baqgħet magħrufa bħala **The Great Depression**. Dik il-kriżi kienet bdiet b'miżuri ta' protezzjoni li malli tarahom twasslek biex tgħid li dawn jagħmlu sens.

Huwa minnu li r-raġuni tgħidlek, "għaliex għandek toqgħod timporta meta l-affarijiet tista' tagħmilhom int?" Imma jekk tagħmel hekk haddieħor se jirreaġixxi, se jpatti, billi ma jix-trix mingħandek. Jekk nib-dew innaqqsu l-importazzjoni u konsegwentement l-esportazzjoni, nispiċċaw immorru lura fl-istadju primittiv fejn kulhadd jipprova jagħmel kollox hu.

Illum is-sitwazzjoni nbidlet u l-livell tal-għixien għola għax il-pajjiżi stagħnew b'riżultat tal-esportazzjoni, għax il-pajjiżi, inkluż Malta, jemmu fin-negozju estern. Kull pajjiż jikkonalizza r-riżorsi tiegħu lejn settur li jkun kapaci jispeċjalizza fih. Fil-każ tagħna, li m'għandniex materja prima, nispeċjalizzaw fis-setturi tatturizmu, servizzi finanzjarji u igaming.

Huwa fl-interess ta' kulhadd li tkun kumbattuta l-isfida perikoluza li qiegħed iqajjem il-President Amerikan. Huwa ttamat, u hekk mistenni jiġri, li d-dinja kollha titkellem kontra dak propost minn Trump u tikkundannah. Sempliment għax dak li jrid il-President Amerikan mhux se jwassal għall-gid.